

ET MODTRYK INDEFRA

EVALUERING AF SØSTRE MOD VOLD OG KONTROL

ET MODTRYK INDEFRA
EVALUERING AF SØSTRE MOD VOLD OG KONTROL

Udarbejdet af Als Research
for Søstre mod vold og kontrol
Forfattet af: Mia Kathrine Jensen, Anna Becker-Larsen, Jacob Als Thomsen

København 2023

ISBN: 978-87-93373-61-7

Als Research ApS
Ny Vestergade 1, 2.
1471 København K
www.alsresearch.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 INTRODUKTION	5
1.1 PROJEKTETS BAGGRUND OG MÅLSÆTNINGER.....	5
1.2 EVALUERINGENS FORMÅL.....	6
1.3 RAPPORTENS OPBYGNING	6
2 HOVEDKONKLUSIONER	8
2.1 HOVEDKONKLUSIONER I RELATION TIL DE KVANTITATIVE MÅLSÆTNINGER.....	8
2.2 HOVEDKONKLUSIONER I RELATION TIL MÅLGRUPPERNES UDBYTTTE.....	8
2.3 HOVEDKONKLUSIONER I RELATION TIL FORENINGENS METODER.....	9
3 PROJEKTETS MÅLGRUPPER OG AKTIVITETER	10
3.1 PROJEKTETS MÅLGRUPPER	10
3.2 PROJEKTETS AKTIVITETER	12
4 FORENINGENS RESULTATER & METODER	17
4.1 RESULTATER I RELATION TIL MÅLTAL	17
4.2 RESULTATER I RELATION TIL UDBYTTTE.....	19
4.3 OM PEER-TO-PEERTILGANGEN OG DENS VIRKNING	31
4.4 OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER & ANBEFALINGER.....	33
5 DATAGRUNDLAG OG METODE	38
5.1 EVALUERINGENS KVALITATIVE DATA	38
5.2 EVALUERINGENS KVANTITATIVE DATA	39
5.3 METODISKE OVERVEJELSER	40

FORORD

Als Research har i perioden november 2022 - oktober 2023 gennemført en ekstern evaluering af foreningen Søstre mod vold og kontrol. Evalueringen er gennemført på opdrag fra foreningen selv. I denne rapport præsenteres resultaterne af evalueringen.

Evalueringens primære spørgsmål er *om* og *i hvilket omfang*, indsatsen har en positiv effekt for målgruppen, samt *hvordan* disse effekter opnås. Nærværende rapport skal således både dokumentere indsatsens resultater samt skabe læring, der kan bidrage til den fortsatte udvikling af indsatsen og dens metoder.

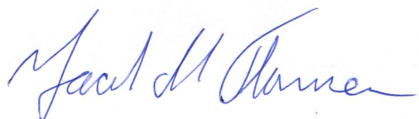
Evalueringens resultater er tilvejebragt gennem et omfattende, hovedsageligt kvalitativt datamateriale bestående bl.a. af interviews med kvinder, der har modtaget støtte fra foreningen, med frivillige og med nuværende og tidligere samarbejdspartnere. Hertil består evalueringen af kvantitative data, som foreningen selv indsamler, vedrørende antallet af frivillige, antallet af kvinder, som de frivillige 'når' med indsatsen mv.

Evaluators vil gerne rette en stor tak til de mange informanter, der har bidraget med vigtig viden, indsigter og erfaringer til evalueringen. En særlig tak skal rettes til de modige kvinder, der har delt deres personlige og ofte meget svære historier.

Evalueringen er udført af chefkonsulent Jacob Als Thomsen samt konsulent Mia Kathrine Jensen. Stud.scient.san.publ. Anna Becker Larsen har bistået evalueringen i relation til dataindsamling, efterbehandling af datamateriale mv.

Ansvar for resultater, konklusioner og anbefalinger påhviler alene Als Research.

København, november 2023

Jacob Als Thomsen
Adm. direktør og chefkonsulent
Als Research

1 INTRODUKTION

1.1 Projektets baggrund og målsætninger

På tværs af Danmark findes der kvinder, der lever på kanten af samfundet. Kvinder, der dagligt oplever negativ social kontrol og fysisk, psykisk eller økonomisk vold fra deres partner, familie eller omgangskreds. De lever under vilkår, der er svært forenelige med danske værdier om demokrati, ligestilling og basale rettigheder. Kvinderne lever ofte isoleret, og flere har ikke kendskab til de muligheder, der er for at få hjælp og støtte.

Vi ved, at minoritetsetniske unge udsættes for negativ social kontrol i betydelig højere grad end majoritetsetniske unge¹. Og det er særligt kvinderne, der oplever det. Vi ved også, at der er en tydelig og statistisk signifikant sammenhæng mellem konkrete oplevelser med negativ social kontrol og psykisk mistrivsel. Derfor er der behov for at bygge bro mellem denne særdeles udsatte gruppe af kvinder og alment systemet, så kvinderne kan finde modet og inspirationen til at bryde med negativ social kontrol og vold.

Projektet 'Søstre mod vold og kontrol' arbejder for at sikre alle kvinders ret til at leve et frit, selvstændigt og meningsfuldt liv. Det gøres bl.a. ved at etablere fællesskaber, hvor kvinder uddannes som frivillige 'søstre', der rækker ud til udsatte piger og kvinder, giver dem oplysning, inspiration og støtte samt viser vej til de muligheder for hjælp, der findes, hvis man er udsat for negativ social kontrol og vold. De frivillige har ofte samme kulturelle og etniske baggrund som de kvinder, de støtter, de bor i samme boligområder, og de har ofte selv egne tunge erfaringer med negativ social kontrol og vold. På denne måde vil foreningen "infiltrere" de miljøer, hvor udsatte piger og kvinder færdes ved at uddanne Søstre, der selv er en del af miljøet, så de kan være forbilleder og sparringspartnere.

¹ Als Research (2019) Social kontrol som barriere for etniske minoritetskvinders beskæftigelse i Københavns Kommune & Als Research (2018) Unges oplevelser af negativ social kontrol

Søstre mod vold og kontrol har eksisteret i Odense siden 2020, hvor konceptet pilottesttes med det formål at udvikle og afprøve et generisk koncept, der kan understøtte kommunernes arbejde med negativ social kontrol og vold på et landsdækkende plan.

Der er i for projektperioden 2021-2023 fastsat følgende målsætninger:

- Der skal efter en treårig periode være uddannet 85 'Søstre mod vold og kontrol'
- Projektet skal nå ud til 1800 kvinder og piger over en treårig periode
- Kvinderne og pigerne i projektet skal opleve, at de får styrken til at bryde med negativ social kontrol og vold, så de kan leve et frit liv både mentalt og fysisk.

1.2 Evalueringens formål

Evalueringens overordnede formål er at undersøge og dokumentere, om og hvordan projektet virker og for hvem. Mere konkret skal evalueringen:

- Undersøge og belyse hvilken betydning, indsatsen har for målgrupperne, herunder at belyse indsatsens virksomme mekanismer
- Vurdere og dokumentere projektets succes i relation til de opstillede målsætninger
- Tilbageføre viden til projektet med henblik på kvalitetssikring og -udvikling af indsatsens metoder og virkemidler.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget således, at Kapitel 2 præsenterer evalueringens hovedkonklusioner i relation til indsatsens måltal og succeskriterier og i relation til dens effekt for målgruppen, samt hvad det er i indsatsen, der virker, og hvordan.

Kapitel 3 beskriver projektets målgrupper og aktiviteter.

I Kapitel 4 præsenteres indsatsens resultater hvad angår kvantitative måltal og succeskriterier i projektperioden og i relation til udbyttet for målgruppen. I dette kapitel bringes også evaluators vurderinger i form af opmærksomhedspunkter og anbefalinger, som Søstre mod vold og kontrol med fordel kan overveje i den videre udvikling af projektet.

Afslutningsvist i Kapitel 5 gennemgås evalueringens datagrundlag og metode.

Læsevejledning

- Af hensyn til kvindernes anonymitet er alle navne pseudonymiserede ligesom eventuelle personhenførbare informationer, f.eks. referencer til kvindernes børn, disses alder og køn, er ændret.
- Citater kan være rettede for sproglige fejl og kan være let omskrevne for læsevenlighedens skyld, dog aldrig på en sådan måde, at det har indflydelse på betydningen af det sagte.
- Søstre mod vold og kontrol betegnes i rapporten også som 'foreningen' eller 'organisationen'.
- De frivillige betegnes i rapporten stedvist som 'målgruppe 1' eller 'søstre'.
- Kvinder og piger, der modtager støtte fra foreningen, betegnes stedvist i rapporten som 'målgruppe 2', 'målgruppen' og nogle gange 'kvinderne'. Dette for læsevenlighedens skyld.
- I rapporten bruges udtrykkene 'samtaler', 'peersamtaler' og 'peerkontakter'. Alle tre udtryk dækker over kommunikationsudvekslinger, som både kan være verbale og skriftlige, og som kan ske såvel face-to-face som telefonisk eller online, via sms-beskeder, privatbeskeder på sociale medier, emails osv., om temaer knyttet til foreningens virke, som de frivillige har med kvinder og piger i deres nærmiljø og hverdag.

2 HOVEDKONKLUSIONER

2.1 Hovedkonklusioner i relation til de kvantitative målsætninger

I relation til de kvantitative målsætninger for Søstre mod vold og kontrol tager evalueringen afsæt i data indsamlet og videreformidlet af foreningen. Disse data viser, at foreningen har haft succes med at indfri de fastsatte målsætninger for projektperioden. Data viser således at:

- **Søstre mod vold og kontrol i projektperioden har uddannet i alt 88 frivillige, hvoraf 82 fortsat er aktive.**
- **Søstre mod vold og kontrol i projektperioden har nået i alt 1816 kvinder og piger med oplysende og støttende aktiviteter.**

Antallet af kvinder og piger nået med oplysende og støttende aktiviteter bringes med det forbehold, at det ikke kan vides med sikkerhed, om der er tale om unikke kvinder og piger. Dette skyldes, at eventuelle overlap mellem de kvinder og piger, der f.eks. har modtaget peerstøtte fra en frivillig og de, der er nået ved foreningens oplysende arrangementer, ikke kan afvises.

Ligeledes kan det ikke konkluderes med sikkerhed, om målsætningen om, at *hver frivillig skal støtte/oplyse i gennemsnit 10 kvinder om året*, er nået. Dette fordi det samlede antal kvinder og piger nået med oplysende og støttende aktiviteter potentielt inkluderer kvinder og piger, som *alene* har haft kontakt til foreningen, dvs. til foreningens ansatte og dermed ikke nødvendigvis en af foreningens frivillige.

2.2 Hovedkonklusioner i relation til målgruppernes udbytte

Evalueringen viser, at Søstre mod vold og kontrol lykkes med at komme i kontakt med, støtte og vise vej for en særlig udsat og sårbar del af målgruppen. En række kvinder og piger har gennem foreningen fået viden og inspiration samt konkret hjælp og støtte til at bryde med forhold, som er kendetegnet ved omfattende vold og negativ social kontrol. Heri ligger også, at Søstre mod vold og kontrol har held med at bygge bro til alment systemet for en gruppe af de mest udsatte piger og kvinder i Danmark.

Evalueringen viser ligeledes, at Søstre mod vold og kontrol formår at oplyse, støtte og inspirere en anden del af målgruppen, hvor oplevelserne med negativ social kontrol umiddelbart synes

mindre akutte, men ikke desto mindre har negative konsekvenser for målgruppens frihedsrettigheder og ligestilling. Her viser data, at kvinder og piger, der har fået støtte og sparring hos foreningens frivillige oplever at få håb og tro på et liv uden negativ social kontrol og undertrykkelse, ligesom de også har fået inspiration og redskaber til påvirke deres situation i retning mod et frit og selvstændigt liv.

For gruppen af frivillige viser evalueringen, at de motiveres af at kunne bruge deres egne tunge erfaringer med negativ social kontrol og vold til noget positivt ved at hjælpe kvinder, der står i samme situation, som de selv har været i. Herudover oplever de i foreningen et værdifuldt fællesskab – et 'søsterskab' – som har stor betydning for dem.

2.3 Hovedkonklusioner i relation til foreningens metoder

Evalueringen peger på peer-to-peertilgangen som foreningens fremmeste metode og den mest centrale virksomme mekanisme. Peertilgangen har stor betydning for, at foreningen lykkes med at skabe grundlag for sparring og inspiration samt at indgyde håb hos målgruppen. Dette skyldes ikke mindst, at kvinderne ser de frivillige som kvinder, der på mange parametre ligner dem selv, som har oplevet nogle af de samme ting, og som er kommet godt ud på den anden side af oplevelserne. Det gør sig gældende i såvel peersamtaler som ved oplæg og andre arrangementer, når de frivillige står i front og fortæller deres historie.

Herudover viser evalueringen, at peertilgangen har stor betydning for, at foreningen formår at bygge bro til offentlige myndigheder og andre instanser, der kan træde til og hjælpe kvinderne og pigerne med at bryde med negativ social kontrol og vold. Afgørende her er sprogfællesskabet mellem de frivillige og kvinderne, de delte etniske og kulturelle baggrunde samt de delte levede erfaringer med negativ social kontrol og vold. Faktorerne bidrager til at skabe tryghed og tillid hos målgruppen, idet de føler sig set, hørt og forstået uden fordomme på deres egne præmisser.

3 PROJEKTETS MÅLGRUPPER OG AKTIVITETER

Søstre mod vold og kontrol henvender sig til to målgrupper: Kvinder der har lyst til at gøre en forskel for andre kvinder (i projektets terminologi kaldet 'målgruppe 1') samt piger og kvinder, der udsættes eller er i risiko for negativ social kontrol (kaldet 'målgruppe 2'). I det følgende beskrives hver af målgrupperne samt projektets vigtigste aktiviteter.

3.1 Projektets målgrupper

3.1.1 Hvad kendetegner de frivillige?

De frivillige - eller målgruppe 1 - er først og fremmest kvinder, der har lyst til at gøre en forskel for andre kvinder. Foreningen tilstræber stor mangfoldighed blandt de frivillige ud fra antagelsen om, at diversitet i frivilligruppen styrker muligheden for at nå ud til en bred målgruppe. Evalueringens data viser også, at der er tale om en frivilligruppe kendetegnet ved relativ stor mangfoldighed i relation til alder, uddannelsesniveau, etnisk og kulturel baggrund mv. Langt hovedparten af de frivillige har anden etnisk baggrund end dansk, og mange er selv - eller deres forældre er - kommet til Danmark fra Pakistan, Syrien, Vietnam, Kosovo, Irak, Somalia, Tyrkiet mv. Den yngste interviewede er 22 år, mens den ældste er 60 år. En betydelig del af dem bor i eller omkring bydelen Vollsmose i Odense.

En stor del af de frivillige har selv haft negativ social kontrol eller vold inde på livet, men er kommet godt ud på den anden side og har vendt erfaringerne til en styrke, som de kan bruge til at støtte og motivere andre kvinder og piger. Flere af de frivillige fortæller, at det er deres egne oplevelser med negativ social kontrol og vold, der har motiveret dem til at engagere sig som frivillige i foreningen. Enkelte af de yngre frivillige er blevet bekendt med foreningen gennem deres egne mødre, der ligeledes er frivillige.

Flere har erfaringer med andet frivilligarbejde og har solide netværk i lokalområdet f.eks. gennem arbejde i kulturforeninger, boligsociale indsatser som Bydelssøstre² mv. På denne måde er der potentiale for, at de frivillige kan nå nogle af de kvinder, som det offentlige system har svært ved at nå. Det gælder f.eks. gruppen af ægtefællesforsørgede familiesammenførte kvinder, som ofte har minimal kontakt til det offentlige system, og som derfor kan gå med mange og komplekse problemstillinger uden at få den rette hjælp.

² 'Bydelssøstre' var et frivilligkorps af kvinder, der hjælper og støtter isolerede og udsatte kvinder i Vollsmose og hørte til under Vollsmose Sekretariatet, nu BoligSocialt Hus. Indsatsen hedder nu 'Bydelsløftere for kvinder'.

3.1.2 Hvad kendetegner kvinderne?

Evalueringen kan ikke tegne et fuldstændigt og repræsentativt billede af kvinderne i målgruppe 2. Dette skyldes, at Søstre mod vold og kontrol ikke journalfører data på de kvinder og piger, som er i kontakt med foreningens frivillige (se mere herom i Kapitel 5, Datagrundlag og metode). Ikke desto mindre er det på baggrund af evalueringens data muligt at få et godt indtryk af den mangfoldighed, der kendetegner i hvert fald en del af målgruppen, i relation til alder, etnisk baggrund, typen af problematikker, opholdsgrundlag mv.

Som led i dataindsamlingen er der gennemført interviews med kvinder, der repræsenterer 13 forskellige lande bl.a. Bulgarien, Danmark, Egypten, Indien, Irak, Kina, Pakistan, Somalia, Syrien, Vietnam m.fl. Data viser endvidere, at der er en relativ stor aldersmæssig spredning, med de yngste informanter omkring 20 år og de ældste i starten af 60'erne. Nogle af informanterne er født i Danmark af udenlandske forældre eller er kommet hertil som ganske unge piger. Andre er kommet til Danmark som flygtninge og andre som familiesammenførte med deres ægtefælle. Enkelte af informanterne har meget begrænsede danskundskaber. Ganske få har etnisk dansk oprindelse.

Interviewmaterialet vidner om, at kvindernes problemstillinger ofte er særdeles voldsomme, og de beretter blandt andet om fysisk, psykisk og økonomisk vold, trusler, overvågning, stalking og andre problematikker knyttet til negativ social kontrol. Det er oftest deres ægtefæller, der er udøverne.

For nogle af kvinderne forstærkes deres problematikker af begrænsede eller manglende kendskab til den danske lovgivning, samt til deres rettigheder og hjælpemuligheder. Blandt datamaterialet er der således flere eksempler på familiesammenførte kvinder, hvis voldelige ægtemænd har truet dem med, at de vil blive smidt ud af Danmark, hvis de søger om skilsmisse. På lignende vis fortæller flere af kvinderne om ægtemænd, der har truet med at 'tage børnene' fra dem, hvis de ikke indordner sig. Koblet med den systemangst, som ofte forefindes hos målgruppen, kan truslerne både være og virke plausible og afholde kvinderne fra at række ud til det offentlige system efter hjælp³. Endnu værre er situationen for de af kvinderne, hvis danskundskaber er begrænsede, da de har desto vanskeligere ved at orientere sig i de danske regler og systemer. Samlet set kan det siges, at en væsentlig del af den målgruppe, som

³ En netop udkommet rapport fra Institut for Menneskerettigheder viser, at minoritetsetniske kvinder fastholdes i voldelige forhold, fordi de risikerer at miste deres opholdstilladelse, hvis de bryder med deres mand (Institut for Menneskerettigheder (2023): Udenlandske kvinder fastholdt i voldelige ægteskaber)

Cheralyn Mealor, KVINFO (2023): Negativ social kontrol og beskæftigelse blandt kvinder med minoritetsetnisk baggrund - en interviewundersøgelse blandt eksperter

foreningen er i kontakt med, er særdeles udsat og sårbar og har et markant og akut behov for støtte til at finde en vej ud af volden og kontrollen.

Det skal samtidigt bemærkes, at der i evalueringens datamateriale potentielt er en overrepræsentation af kvinder med særligt voldsomme problematikker. Dette er en afledt effekt af sammenfaldet mellem to forhold: På den ene side, at rekruttering af kvinder til interviews har været betinget af, at foreningen har kontaktoplysninger på dem og på den anden, at foreningen hovedsageligt har kontaktoplysninger på kvinder, hvis problematikker har været særligt omfattende eller komplekse, og hvor der derfor f.eks. har været direkte og eventuelt længerevarende interaktion mellem kvinden og en medarbejder i foreningen.

Datamaterialet indeholder dog også interviews med kvinder, der alene har været i kontakt med frivillige, hvor problematikkerne er mindre akutte, og hvor der ikke ses direkte vold eller trusler herom. Da foreningen ikke registrerer data på de kvinder og piger, som de frivillige er i kontakt med, er det ikke muligt at sige noget mere generelt om, hvordan sværhedsgraden af kvindernes problematikker fordeler sig. Se mere herom i Kapitel 5 om evalueringens datagrundlag.

3.2 Projektets aktiviteter

I det følgende beskrives foreningens aktiviteter med afsæt i to, stedvist overlappende virkeområder: At oplyse kvinder og piger om rettigheder og ligestilling samt at støtte kvinder og piger, som oplever eller er i risiko for at opleve negativ social kontrol og vold. I disse virkeområder ligger også formålene om at inspirere og at vise vej. Med de frivillige som foreningens bærende kraft er det afgørende, at de er godt klædt på til opgaven, og kompetenceudvikling af de frivillige beskrives derfor også som en af foreningens vigtigste aktiviteter.

3.2.1 Foreningens oplysningsaktiviteter

Søstre mod vold og kontrol arbejder ud fra præmissen om, at viden er et af de stærkeste våben i kampen for kvinder og pigers frihedsrettigheder. Dette fordi viden om demokrati, ligestilling, seksualitet og rettigheder overhovedet er forudsætningen for, at kvinder kan påberåbe sig selvsamme rettigheder. Oplysningsarbejdet er derfor helt fundamentalt for Søstre mod vold og kontrolls virke og gennemsyrrer hovedparten af foreningens aktiviteter.

Helt konkret sigter foreningen mod at få viden om demokrati, ligestilling, seksualitet og rettigheder ud til målgruppe 2, dvs. til kvinder og piger, der oplever negativ social kontrol eller er i risiko for det. Det gør de ved hjælp af forskellige oplysningsaktiviteter såsom oplæg, foredrag, debatmøder mv., som afholdes der, hvor de forventer at komme i kontakt med målgruppen; i formelle såvel som uformelle kvindenetværk og -foreninger, på skoler, i boligsociale indsatser mv. Oplæggene kan f.eks. omhandle rettigheder i forbindelse med ægteskab og skilsmisse, kvinders ret til islamisk skilsmisse uden mandens samtykke, seksuelle rettigheder, mødomsmyten og retten til egen krop, ligestilling og børneopdragelse mv.

Foruden at nå målgruppen af kvinder og piger sigter foreningens oplysende aktiviteter også mod at nå ud til en bredere målgruppe med viden om negativ social kontrol, de menneskelige konsekvenser heraf samt vigtigheden i, at der arbejdes for at modvirke problematikkerne. Foreningen holder derfor oplæg, foredrag mv. målrettet andre interessenter såsom fagprofessionelle, politikere, studerende på videregående uddannelser mv. Her er formålet i højere grad at sætte negativ social kontrol og vold på dagsordenen, samt for de studerendes vedkommende at styrke deres faglige ballast hvad angår problematikkerne, således at de tager indsigterne med videre i deres professionelle liv.

Herudover gennemfører foreningen forskellige kampagneaktiviteter, teater, film mv. som både kan være af uddannende og oplysende karakter – f.eks. kampagnen *Let's talk about sex* målrettet unge i forbindelse med Uge Sex – men som samtidig sigter mod at gøre opmærksom dels på problematikker relateret til negativ social kontrol, dels på foreningen og dens virke.

I projektperioden har Søstre mod vold og kontrol formidlet viden om rettigheder, ligestilling, negativ social kontrol og vold mv. ved:

- 7 oplæg for grundskoler og ungdomsuddannelser
- 13 oplæg for foreninger, kvindenetværk, boligsociale helhedsplaner mv.
- 16 oplæg målrettet andre interessenter såsom fagprofessionelle, studerende på videregående uddannelser, politikere mv. Herunder også deltagelse i dialogmøde med Europarådets ekspertgruppe til bekæmpelse af vold mod kvinder (GREVIO), der evaluerer, hvordan Danmark lever op til sine forpligtelser i forhold til Istanbulkonventionen
- 9 oplysningskampagner.

Foreningen har endvidere organiseret og gennemført en række andre aktiviteter og arrangementer herunder bl.a. deltaget med udstillinger i forbindelse med Femi Festival, arrangeret 8. marts aktiviteter, arrangeret møde mellem foreningens frivillige og udlændinge-

og integrationsordførere samt udlændinge- og integrationsministeren på Christiansborg i 2021 mv.

3.2.2 Foreningens støtteindsats

Støtteindsatsen omfatter al den direkte kontakt, som foreningens frivillige - og foreningens ansatte - har til udsatte kvinder og piger, når disse har behov for at tale om eller få støtte til at håndtere situationer, hvor deres frihedsrettigheder er under pres, og/eller hvor negativ social kontrol og vold er på spil. Støtten betegnes også 'peersamtaler' eller 'peerkontakt'.

For så vidt angår de frivilliges støtte til kvinderne, kan det være vanskeligt at beskrive den præcist og entydigt, idet der er tale om menneskelige relationer og interaktioner, som kan være lige så forskellige som kvinderne selv, og som kun vanskeligt lader sig sætte på formel.

Det kan være, at en frivillig genkender tegn på negativ social kontrol eller vold hos en kvindelig medstuderende og forsigtigt, men vedblivende spørger, om hun er ok. Det kan også være, at hun sparrer med en ung kvinde, som derigennem får vendt for og imod i forhold til at fortælle sine forældre om den kæreste, hun har, men ikke må have. Eller får modet til at bede sin far om at stoppe med at tjekke hendes telefon. Det kan også være, at en frivillig får kontakt til en kvinde, som har akut behov for at komme væk fra en voldelig situation, og derfor beder en medarbejder i foreningen om at tage over.

Platformen for de frivilliges kontakt med kvinderne kan være forskellig og samtalerne kan finde sted face-to-face, telefonisk, pr. SMS eller online. Forud for månedsmøderne bliver de frivillige bedt om at angive, hvor mange 'samtaler', de har haft, og det kan altså dække interaktioner med meget varierende indhold og intensitet.

Når de frivillige støtter kvinder og piger, der er i risiko eller udsat for negativ social kontrol, ligger der heri ofte også en formidling af viden, og på den måde overlapper foreningens to virkeområder: Oplysning og Støtte. De frivillige er således vigtige informationskilder, når de i samtaler gør kvinder og piger opmærksomme på f.eks. retten til at bestemme over egen krop eller egen økonomi, om seksuelle rettigheder, om mødomsmyten, retten til islamisk skilsmisse mv.

Mindst lige så vigtig er den viden, de formidler om hvilke hjælpemuligheder, der er. Der er som nævnt en del af målgruppen, der har begrænset kendskab til det danske offentlige system, og som samtidig også kan være skeptiske overfor myndighederne. Når foreningen har som erklæret mål at 'vise vej', handler det således i høj grad om at bygge bro til alment systemet og de hjælpeaktører, der findes der.

*“Den metode, den foregår i virkeligheden. Vi er brobyggere. Så vi finder de kvinder, som oplever noget, som har behov for hjælp og er svage, vi guider dem eller viser dem vejen ud til dem, der kan hjælpe dem. **Så vi virkelig bygger bro med den del af samfundet, der har problemer og den del der kan hjælpe dem.**”*

– Mariam, frivillig i *Søstre mod vold og kontrol*

Søstre mod vold og kontrol har gode samarbejdsrelationer med en række af de mest relevante myndigheder og andre aktører, herunder politi, sikkerhedskonsulenter, krisecentre, Exit-cirklen, Mariam Moskeen mv., og foreningen kan hjælpe med at etablere kontakt til disse. Brobygningen omfatter på denne måde hjælp til at navigere i det ofte komplekse danske offentlige system.

3.2.3 Opkvalificering og screening af de frivillige

Det er en særdeles sårbar og udsat målgruppe, som de frivillige er i kontakt med, og det er derfor afgørende, at de frivillige klædes godt på til opgaven. Opkvalificeringen af de frivillige er derfor også en af foreningens vigtigste opgaver og består i første omgang af en uddannelsesweekend, hvor de får undervisning i en række relevante emner. Undervisningen inkluderer oplæg om de forskellige voldsformer, om krop og seksualitet, om demokratisk dannelse og brobygning til alment systemet, om søstersolidaritet mv. På denne måde danner uddannelsen vidensgrundlaget for de frivilliges oplysende, brobyggende og netværksskabende arbejde.

På uddannelsesweekenden er der et stærkt fokus på, at de frivillige er opmærksomme på at passe på sig selv blandt andet ved at sætte og fastholde egne grænser vis-a-vis de kvinder, de støtter. Ligeledes undervises de i 'digitalt selvforsvar', der har til formål at oplyse og give de frivillige værktøjer til at håndtere deres online tilstedeværelse og beskytte sig selv mod eventuelle antagonistiske onlineangreb.

Det er også på uddannelsesweekenden, at fællesskabet mellem foreningens 'søstre' formelt etableres; weekenden indledes således med et oplæg om foreningens værdier og fællesskabets betydning og afsluttes med en tale til kvinderne og diplomoverrækkelse. Som led i dataindsamlingen har evaluator observeret uddannelsesweekenden i 2023, og det er vores klare indtryk, at foreningen dér har formået både at videreformidle vigtig viden til de frivillige inden for en tryk ramme og med fokus på søstersolidaritet og at "have hinandens ryg". Det er dog samtidig et opmærksomhedspunkt, at enkelte af de frivillige har mindre gode

danskkundskaber, hvor særligt de mere informationstunge oplæg om demokratisk dannelse og digitalt selvforsvar vurderes at være vanskelige for dem at følge med i.

Yderligere kompetenceudvikling sker på foreningens månedsmøder, hvor de frivillige og foreningens professionelle gennemgår foreningens igangværende aktiviteter. Ved månedsmøderne inviteres ofte relevante aktører ind, som holder oplæg for de frivillige. Blandt de inviterede har f.eks. været organisationen Lev Uden Vold med et oplæg om, hvordan man bedst kan spørge ind til vold og kontrol blandt de kvinder, som de frivillige er i kontakt med; Udlændingestyrelsen, med et oplæg om voldsudsatte kvinder uden selvstændigt opholdsgrundlag; AIDS-Fondet med oplysning om deres tilbud 'Checkpoint', hvor unge kan få rådgivning om seksuelt overførte sygdomme og gratis blive testet for samme mv. Månedsmøderne udgør ligeledes et forum, hvor frivillige kan sparre med andre frivillige og med foreningens medarbejdere om eventuelle spørgsmål knyttet til deres virke som frivillige peerstøtter. Herudover har de frivillige i perioderne mellem månedsmøderne også mulighed for løbende sparring og rådgivning hos foreningens ansatte.

Forud for optagelse i foreningen er der en screeningsproces bestående af 1-3 screeningssamtaler med en medarbejder i foreningen. Screeningprocessen skal for det første sikre, at potentielle frivillige deler foreningens værdisæt forstået på den måde, at de uomtvisteligt går ind for kvinders frihedsrettigheder og ligestilling, det være sig i seksuel, økonomisk, arbejdsmæssig eller anden forstand. For det andet skal den sikre, at kvinderne har det menneskelige overskud, der skal til for at arbejde med en så sårbar målgruppe; for de frivillige, der selv har været ofre for negativ social kontrol og vold, er det særdeles vigtigt, at de er kommet godt videre i deres liv og har styrken og modet til at hjælpe andre, der er i en lignende situation. Endelig bliver der i screeningprocessen understreget, hvilke forventninger foreningen har til de frivillige, herunder at de er aktive og når i gennemsnit 10 kvinder om året med støtte og oplysning. At være frivillig i foreningen forudsætter, at kvinderne har deltaget på uddannelsesweekenden og underskriver en samarbejdsaftale, hvor de bl.a. bekræfter, at de bakker op om foreningens værdigrundlag.

Som nævnt ovenfor har enkelte af de frivillige mindre gode danskkundskaber, hvilket forventes at påvirke på deres udbytte af undervisningen. Samtidigt viser foreningens egevaluering af uddannelsen, at kvinderne har stort udbytte af uddannelsesweekenden samt oplever at få ny viden og værktøjer, som de kan bruge i deres frivilligarbejde (se mere herom i afsnit 4.2.3). Det kan derfor være vanskeligt at sige noget entydigt om, hvorvidt den samlet onboardingproces er virksom og tilstrækkeligt til at klæde de frivillige på til opgaven.

4 FORENINGENS RESULTATER & METODER

4.1 Resultater i relation til måltal

Som nævnt indledningsvist har Søstre mod vold og kontrol opstillet en række kvantitative måltal for indeværende projektperiode i relation til antallet af uddannede frivillige samt antallet af kvinder og piger, der er blevet støttet og oplyst gennem foreningens aktiviteter. Målsætningerne for perioden oktober 2020 til oktober 2023 er som følger:

- I alt 85 uddannede frivillige fordelt på 35 det første år, 25 det andet år, og 25 det tredje år
- I alt 1800 kvinder og piger nået med oplysende eller støttende aktiviteter. I denne målsætning ligger der en målsætning om, at hver frivillig når i gennemsnit 10 kvinder og piger pr. år med oplysende eller støttende aktiviteter.

Foreningens egne data viser, at organisationen overordnet set har haft succes med at indfri de fastsatte målsætninger for projektperioden. Data viser således at:

Søstre mod vold og kontrol har i projektperioden uddannet i alt 88 frivillige, hvoraf 82 fortsat er aktive.

Søstre mod vold og kontrol har i projektperioden nået i alt 1816 kvinder og piger med oplysende og støttende aktiviteter.

Nedenstående Figur 1 viser antallet af uddannede frivillige samt antallet af piger/kvinder, som foreningen har nået pr. år med oplysning og/eller støtte.

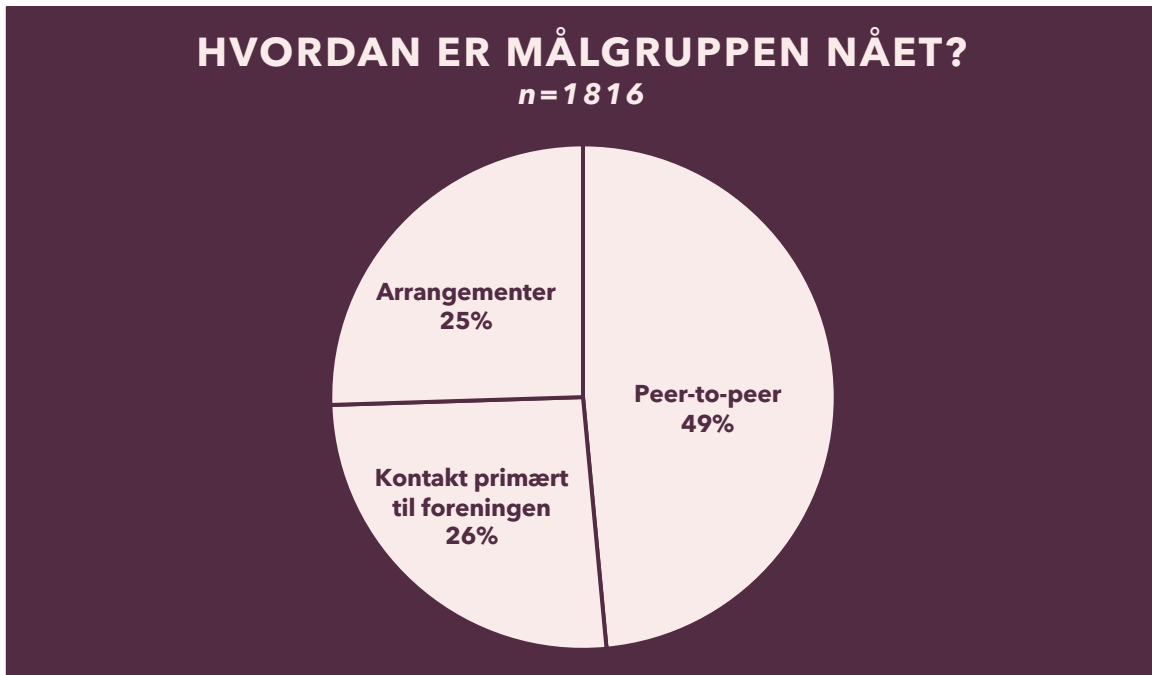
	Antal uddannede frivillige pr. år	Antal kvinder/piger støttet og oplyst pr. år
Oktober 2020- september 2021	35	316
Oktober 2021- september 2022	25	675
Oktober 2022- september 2023	28	825
I alt	88	1816

Figur 1: Antallet af uddannede frivillige og kvinder / piger nået pr. år i projektperioden 2021-2023.

Det samlede antal kvinder og piger nået med oplysende og støttende aktiviteter bringes dog med det forbehold, at det ikke med sikkerhed kan siges, at der er tale om unikke individer. Med andre ord kan der være eventuelle overlap mellem kvinder/piger, der har modtaget peerstøtte og de, der har deltaget i et eller flere oplysende arrangementer.

Foreningens opgørelse over, hvordan kontakten til kvinderne fordeler sig i perioden, viser, at knap halvdelen (49%) udgøres af det, som foreningen betegner *peer-to-peer* (se Figur 2 på efterfølgende side). Med *peer-to-peer* menes de samtaler, sms-beskeder, online privatbeskeder, emails osv. om temaer knyttet til foreningens virke, som de frivillige har med kvinder og piger i deres nærmiljø og hverdag. Med andre ord det som ovenfor betegnes som støtteindsats.

Ligeledes viser data, at en fjerdedel af de kvinder, som de når ud til (463 kvinder eller 25%), er nået via foreningens oplysende arrangementer, aktiviteter, oplæg, debatmøder mv. Med andre ord som led i foreningens oplysende virkeområde.

Figur 2: Fordeling af kontakten til kvinderne/pigerne i målgruppen på forskellige aktiviteter i projektperioden 2021-2023.

Endelig viser data, at ca. en fjerdedel af kvinderne/pigerne (472 kvinder/piger svarende til 26%) har haft *kontakt primært til foreningen*. Dette dækker over, at målgruppen f.eks. har taget direkte kontakt til foreningen via sociale medier eller foreningens hjemmeside. Disse kontakter kan være - men er ikke nødvendigvis - initieret af de frivillige. I dette lys kan det derfor ikke siges med sikkerhed, om målsætningen om, at *hver frivillig skal støtte/oplyse i gennemsnit 10 kvinder om året*, er nået, da det samlede antal kvinder nået potentielt inkluderer kvinder/piger, som ikke har haft kontakt med en frivillig.

4.2 Resultater i relation til udbytte

4.2.1 Udbyttet for kvinder og piger i "målgruppe 2"

Evalueringsens data viser med al tydelighed, at Søstre mod vold og kontrols indsats henvender sig til en særdeles udsat målgruppe. En betydelig del af de interviewede kvinder i målgruppe 2 - såvel som de frivillige - har været udsat for omfattende fysisk, psykisk og økonomisk vold, og de er blevet kontrolleret, overvåget og undertrykt. Det har i de fleste tilfælde været kvindernes ægtefælle, der er udøver, nogle gange understøttet af hans egen familie. De interviewede kvinder fortæller bl.a. om ægtefæller, der har slået dem, taget kvælertag og truet dem på livet. De beretter ligeledes om at være socialt isolerede, kun at måtte se mandens familie og kun forlade hjemmet for at handle. Andre fortæller om ikke at måtte råde over egne penge og blive

tvunget til at aflevere deres løn. Nedenstående citater vidner om graden af alvor for nogle af informanterne:

"Jeg har to små børn, og min mand har været voldelig. Han har hældt benzin ud i huset og sagt, at han vil brænde mig og huset af. Og han har også fået en voldsdom. Og ja... det var en meget voldelig situation."

– Safa

"Siden januar har jeg ikke boet hos ham mere. Før jeg tog beslutningen om skilsmisse, var der skænderier. Han talte altid grimt om mine forældre, selv om de er døde, mine søskende og mig selv. Og han vil slå mig ihjel, siger han så, han vil brække min hals."

– Aya

I flere tilfælde har volden og kontrollen kunnet fortsætte uanfægtet over længere tid, fordi kvinden ikke har turdet henvende sig til myndighederne af frygt for at miste sit opholdsgrundlag og/eller at få frataget forældremyndigheden over fælles børn. En del har ikke haft andre at tale med om forholdene – eller har ikke turdet det. I nogle situationer har kvinderne decideret frygtet for deres eget og/eller deres børns sikkerhed. Adspurgt hvorfor hun kontaktede Søstre mod vold og kontrol, svarer denne kvinde f.eks.:

"Beskyttelse. Fordi jeg har små børn på 3, 6 og 13. Så det var for at kunne få beskyttelse for os alle sammen, fordi det er ubehageligt at være derhjemme. Jeg prøvede at ringe til politiet først. Men det var i weekenden, plus at jeg kunne ikke tale dansk. Så det hjalp ikke."

– Fatma (med tolk)

For en del af informanterne har hjælpebehovet således været at sikre deres egen og deres eventuelle børns umiddelbare sikkerhed, og i disse meget akutte sager har de fået hjælp af Søstre mod vold og kontrol til f.eks. at komme på krisecenter, at tage kontakt til politiet eller til sikkerhedskonsulenterne i kommunen. Nogle af kvinderne fortæller, at der er blevet udstedt tilhold mod deres mand, andre at de har fået en overfaldsalarm.

Søstre mod vold og kontrol har en samarbejdsaftale med en arabisktalende kvindelig advokat, der er specialiseret i familiesager, og flere af kvinderne fortæller, at de har fået bistand fra denne

advokat f.eks. ifm. sager om opholdstilladelse, skilsmisse og/eller forældremyndighed over fælles børn. Flere af kvinderne har oplevet at være fastholdt i et islamisk ægteskab og har gennem foreningen fået kontakt til Mariam Moskeen, som anerkender muslimske kvinders ret til skilsmisse, og hvor kvinder kan blive skilt uden mandens samtykke.

Der hersker ingen tvivl om, at den brobygning til myndigheder og andre hjælpeinstanser, som Søstre mod vold og kontrol har faciliteret, har haft stor betydning for kvinderne. Det står klart, at det at få hjælp til at komme væk fra en voldelig situation først fremmest har haft betydning for kvindernes grundlæggende oplevelse af at være i sikkerhed - både hvad angår dem selv og deres børn. Dernæst har støtten også stor betydning for kvindernes trivsel og tryghed i bredere forstand.

En betydelig del af de interviewede kvinder giver udtryk for at have været i vildrede; de har ikke vidst hvilke muligheder, de havde, og havde derfor ingen idé om, hvad de kunne gøre for at ændre situationen. Kontakten til Søstre mod vold og kontrol har for kvinderne betydet kontakt til én, som ikke alene ved hvilke muligheder, der er, men som også kan beskrive mulighederne på en måde, så kvinden forstår det. Oplevelsen at have én at læne sig op ad, som kender det danske samfund og systemet og samtidig ens egen kultur og sprog, har for flere givet stor tryghed.

"Hun hjalp mig i forhold til trusler fra min mand og hjalp mig med at tage til politiet for at oprette en sag. Da jeg selv prøvede, skete der ikke noget, men hun kom med og var ligesom min stemme og var der hele vejen igennem, så blev det taget seriøst. (...) Og så var det rart at have en at tale med om alt det, der foregik, især om det med truslerne. Og jeg fik en form for alarm fra politiet. (...) **Hun har hjulpet mig på den måde, at hun hele tiden har stået ved siden af mig. Hun har lyttet til mig, når jeg har været rigtig ked af det. Det har været det vigtigste for mig, at have en støtte på den måde.** (...) Nu føler jeg mig tryk, fordi nu ved jeg også, hvem jeg skal gå til, hvis der sker noget, men før det hele, før jeg mødte dem, da nej, men nu gør jeg."

– Zahra

"De har hjulpet mig med at støtte mig, med at forklare mig, hvordan man kan gøre det, når man skal væk fra sin kæreste eller sin mand. **Jeg vidste ikke før, at man godt kan gå væk, når man har så mange problemer sammen med sin mand. Og jeg vidste ikke, hvordan man skulle komme væk fra sådan en situation.** Det er det, de har hjulpet mig med, og jeg er stadigvæk rigtig taknemlig faktisk. De har støttet mig med at snakke med mig og fortælle mig, hvilken vej jeg skal hen til."

– Nadira

"Det betyder rigtig meget - det betyder alt. **Nu er jeg godt på plads. Jeg har min egen lejlighed, mine børn går i en anden skole og jeg er startet på mit studie igen.** Så jeg har rykket mig og bestemmer selv mit liv. Hvis jeg ikke havde snakket med [den frivillige], og fået den vejledning, var jeg måske stadigvæk i det voldelige forhold. Fordi jeg kendte ikke mine muligheder som indvandrer. Men hun har fortalt mig..."

– Safa

For nogle af kvinderne har problemerne været så altoverskyggende, at de i en periode har været sygemeldte fra studier eller arbejde. Som de sidste citater vidner om, har det at blive hjulpet ud af voldens skygge også medført overskud til at vende tilbage til arbejde eller studier.

Mens evalueringen indeholder relativt få interviews med piger og kvinder, hvis problemer har været mindre akutte, og hvor behovet snarere har været sparring og samtale med én, som forstår problemerne, indikerer data, at denne type af støtte også har haft stor betydning for kvinderne. Som det fremgår af nedenstående citater, kan kontakten med de frivillige både give inspiration, håb, og også understøtte, at kvinderne foretager konkrete ændringer i deres situation.

“Faktisk så gav hun mig mere selvtillid, og så sagde hun: “Du skal kæmpe for at gå på arbejde, du har ikke behov for hans tilladelse til at gå på arbejde, du skal bare gå på arbejde.” Så jeg fandt et job, og nu er jeg glad for at kunne sige, at jeg har et job.”

– Sana (oversat fra engelsk)

“Nogle gange, når jeg taler med [den frivillige], så er det som om, at hun styrker mig. Du skal være stærk i dette land. Når jeg ringer til hende, så giver hun mig styrke, og så forklarer hun mig forventninger og krav her Danmark, og så siger hun: ‘Når man er 18 år her, så er man voksen og myndig og selvstændig. Det skal du lære, det gælder både piger og drenge.’

Samtidig med at hun giver mig tro på, at jeg kan også godt. Ligesom alle andre. Det er jo rigtig godt.”

– Malika

*“Forskellen er, at før var jeg meget splittet, og nu er jeg... Efter jeg har talt med hende, så er jeg meget sikker på mit valg. Det har i hvert fald sat nogle tanker op i mit hoved (...) fordi **nu har jeg jo set, at det også har lykkes for andre. Så det kunne lige så godt lykkes for mig.**”*

– Dima

Samlet set viser evalueringen, at den støtte, som Søstre mod vold og kontrol tilbyder målgruppen af kvinder og piger, som er udsat eller i risiko for negativ social kontrol, har stor betydning for både deres sikkerhed og trivsel. En række kvinder og piger har gennem foreningen fået konkret hjælp og støtte til at komme væk fra forhold, som er kendetegnet ved

omfattende vold og kontrol. På denne måde lykkedes Søstre mod vold og kontrol med at bygge bro til alment systemet for en gruppe af de mest udsatte piger og kvinder i Danmark.

En anden del af målgruppen oplever problemer knyttet til negativ social kontrol, som dog er mindre voldsomme og akutte. For begge grupper ses, at den støtte og sparring, som de har fået af foreningens frivillige og/eller professionelle, bl.a. har hjulpet dem med at blive mere afklaret, har givet dem styrke samt inspiration til og tro på at kunne skabe et liv med de muligheder og frihedsrettigheder, som er alle kvinders ret.

4.2.2 Udbyttet for en bredere ungegruppe

Der er som led i evalueringen gennemført interviews med repræsentanter for nogle af de uddannelsesinstitutioner, som har haft besøg af Søstre mod vold og kontrol. Formålet har været at få et indblik i fagpersonernes oplevelser af oplæggenes kvalitet og virkning for modtagerne⁴.

Overordnet indikerer interviewene, at fagpersonerne er særdeles tilfredse med oplæggene både i relation til form, indhold og indtryk af virkning for eleverne. Fagpersonerne giver udtryk for, at de oplever, at oplæggene er relevante for deres elever, såvel de etnisk danske elever som de elever med anden etnisk baggrund, samt at eleverne var engagerede og nysgerrige:

*“Der var rigtig stor deltagelse under oplægget. Rigtig, rigtig mange spørgsmål. Og der er de ellers også... altså de er ret tilbageholdende. (...) Fra de etnisk danske elever var der mange kommentarer til pigernes historier om, hvor seje de er, og hvor vigtigt det er, det de gør. Der var der også nogle af de muslimske kvinder, der kom med. Og så var der nogle - altså de var enormt søde, samtidig med, at de var kritiske - som følte sig ramt, og som havde brug for at sige: ‘Sådan er det ikke, der hvor jeg kommer fra’ eller: ‘Jeg kender ikke nogen, der er sådan’ eller: ‘Det har ikke noget med islam at gøre.’ Men der var også nogle af de muslimske kvinder, der kom med den der: **‘Hvor er det bare vigtigt og godt, det I gør. Og tak for det.’**”*

– Underviser på ungdomsuddannelse

Herudover peges der på virkningen af, at det er unge kvinder, der taler ud fra egne erfaringer, som giver de unge mulighed for at spejle sig i de frivillige og deres fortællinger.

⁴ Der er ikke gennemført interviews med studerende / elever på uddannelsesinstitutionerne, hvorfor evalueringen ikke kan sige noget direkte om elevers oplevelse af oplæggenes.

“Sidder man som ung og tænker: ‘Jeg synes godt nok ikke, at det er sjovt, at jeg ikke kan gå ud med mine veninder, uden at der er nogen, der kører efter mig i en bil og holder øje med, hvad jeg laver’ - for det sker - så tror jeg, at det er meget rart, at man kan høre fra andre, der har stået i nøjagtig samme situation, hvordan de er kommet ud på den anden side. (...) Det er væsentligt, fordi jeg kan godt stå og fortælle om deres rettigheder, men **de kan ikke spejle sig i mig fordi de rettigheder, dem er jeg jo født med at have. Jeg har ikke skullet kæmpe for dem. Og der tror jeg, at det er rigtig, rigtig sundt og godt at man kan spejle sig i nogle, der står i samme situation som en selv, og at man have de her samtaler.** (...) Jeg tror, at det kan være med til at gøre, at når vores elever bliver ældre og eventuelt kommer i de her situationer, så har de noget i rygsækken, de kan gribe fat i. De kender til et sted, de kan gå hen. De har mødt nogle unge mennesker - nogle af dem kender de jo af navn - så hvis de har brug for hjælp, så kan de række ud og sige: ‘Hvordan gjorde du? Nu har jeg brug for hjælp.’

- Udskolingslærer på folkeskole i Vollsmoseområdet

Fagpersonerne peger også på, at det lykkes Søstre mod vold og kontrol at skabe et tillidsfuldt rum, hvor eleverne tør åbne op, stille spørgsmål og have en værdifuld dialog om nogle af de perspektiver, der fremkommer ved oplæggene. Det gælder både blandt de yngre og de ældre, de danske og minoritetsetniske elever.

“Den største succes var, at lærerne fra AVU havde lavet nogle opgaver, som de skulle arbejde med bagefter med eleverne. Og så havde de snakket om: ‘Synes vi, at det, vi har hørt, er vigtigt? Er det ikke vigtigt? Hvorfor?’ Og kvinderne havde syntes, at det var så godt. **Selvom nogle havde følt sig lidt provokeret, så havde de syntes, at det var så vigtigt, og det var oplysende.** Og der var nogle af dem, der sådan... ja, det havde startet en dialog i klassen, hvor de havde snakket om: ‘Det her rygtesamfund, det kender vi også.’ Eller: ‘Det har jeg oplevet dengang, det er helt forfærdeligt.’ Så det satte virkelig nogle refleksioner i gang.”

- Underviser på ungdomsuddannelse

På professionshøjskolerne har Søstre mod vold og kontrolls oplæg i højere grad til formål at give pædagogstuderende en faglig ballast, hvad angår negativ social kontrol. Her giver en underviser i interview udtryk for, at foredraget "burde være standard på samtlige pædagoguddannelser" med følgende begrundelse:

*"Fordi det er nogle opmærksomheder, vi bør have som pædagogisk personale, når vi er i kontakt med mennesker med anden baggrund. Ligesom også med danske familier, men hovedsageligt med mennesker med anden baggrund. (...) Når man kommer ud som pædagog, så skal vi være opmærksomme på mistrivsel blandt vores borgere og brugere. Og det kan jo være børn, der mistrives på grund af vold i familien, eller det kan være en mor eller en far, der mistrives på grund af vold. (...) **Det taler jo fuldstændig ind i det, vi også underviser i til daglig, at vi er opmærksomme på mistrivsel. Og hvordan får vi øje på det og er opmærksomme på det?"***

- Underviser på pædagoguddannelse

4.2.3 Udbyttet for de frivillige

Evalueringen har kun i mindre omfang haft fokus på at tilvejebringe viden om hvilket udbytte, de frivillige har af deres deltagelse i foreningen. Det er dog med afsæt i det samlede datagrundlag muligt at give et indtryk af, hvad der motiverer de frivillige, samt hvad de oplever at få ud at være en 'søster mod vold og kontrol'.

Såvel de kvantitative som kvalitative data viser, at de frivilliges egne erfaringer og oplevelser med negativ social kontrol og vold i høj grad fungerer som motivation for deres virke i foreningen. Som led i foreningens selvevaluering af uddannelsesweekenderne bliver kvinderne bedt om at udfylde et spørgeskema, hvor de blandt andet spørges om, hvorfor de har valgt at være frivillige i Søstre mod vold og kontrol. Her viser data, at knap halvdelen (46%) af de frivillige, der blev uddannet i 2023, er blevet frivillige, fordi de selv har oplevet negativ social kontrol eller vold og gerne vil hjælpe andre i samme situation. Hertil kommer 12%, der gerne vil dele deres erfaringer og gøre en forskel for andre. Et betydeligt flertal (65%), angiver, at de har valgt at være frivillige, fordi de gerne vil støtte og hjælpe andre kvinder⁵.

At egne erfaringer er en stærk drivkraft, bekræftes af de kvalitative data. Mange af de frivillige kommer fra et ligeså udsat og sårbart sted som de kvinder, de støtter. At de er kommet stærkere ud på den anden side efter at have oplevet trusler, overvågning, undertrykkelse eller vold betyder, at de kan bruge deres egne oplevelser og erfaringer konstruktivt i samtalerne med kvinderne.

*"For mig betyder det rigtig meget at være ansigtet udadtil. De kigger på mig og spejler sig i mig, **og så går de hjem og gør noget ved det**. Og så ved jeg, at jeg har gjort noget godt. "*

- Amina, frivillig i Søstre mod vold og kontrol

*"Jeg har oplevet en del social kontrol, alt muligt faktisk. Så jeg kom ind for at få hjælp, men selvfølgelig vidste jeg godt, at **hvis nu jeg bliver en stærk kvinde, så kan jeg hjælpe andre**. Og det passede mig rigtig fint. Fordi jeg ved godt fra min baggrund eller fra mit hjemland, at der er mange kvinder, der er undertrykte. Så jeg ville både hjælpe mig selv og være stærk for mine børn og hjælpe andre.*

- Mariam, frivillig i Søstre mod vold og kontrol

⁵ I spørgeskemaet for uddannelsesweekenderne i 2021 og 2022 var spørgsmålet formuleret som et åbent spørgsmål med fritekstfelt, hvorfor resultaterne ikke kan præsenteres samlet for de 3 år. Besvarelserne i 2021 og 2022 viser dog overordnet samme tendens omend med lidt færre respondenter, der refererer til egne oplevelser med negativ social kontrol.

For en betydelig del af søstrene har deres deltagelse i foreningen også betydet, at de selv har fået ny viden og redskaber. I foreningens egevaluering af uddannelsesweekenderne spørges de frivillige f.eks., i hvilken grad de forskellige temamoduler har givet dem ny viden om det pågældende emne. Her viser resultaterne, at langt hovedparten af de frivillige oplever at få ny viden om de forskellige emner, der undervises i på forløbet. På tværs af uddannelsesforløbene i 2021, 2022 og 2023 svarer eksempelvis 88% af de frivillige, at de "i høj grad" eller "i nogen grad" har fået ny viden i det modul, der omhandler "Demokratisk dannelse og brobygning til almentsystemet". Og 97% af de frivillige oplever, at uddannelsen "i høj grad" eller "i nogen grad" har givet dem værktøjer, som de kan bruge i deres frivillige arbejde med at oplyse og støtte kvinder, der er udsat for negativ social kontrol eller vold.

At de har fået ny viden og værktøjer fremgår ligeledes af interviews med de frivillige. Her fremhæves f.eks. viden om de henvisningsmuligheder, der er, som betydningsfulde for, at de som frivillig kan bygge bro til almentsystemet.

*"Nu, når jeg kigger på forskellige problematikker, så ved jeg, for eksempel denne kvinde med de her problemer, hvor skal jeg sende hende hen? Jeg kan se forskellen på problemstillingerne og adskille dem fra hinanden. **Og jeg ved, hvor jeg skal henvise til.** Så det var rigtig godt at lære hvem, der er perfekte til det."*

– Noura, frivillig i Søstre mod vold og kontrol

*"Fordi nu har jeg lært det, så bliver det en del af ens... Det bliver en egenskab i dig. (...) Det kan være, at jeg møder en kvinde, som jeg slet ikke kender. Men jeg kan se, at hun bliver skældt ud og sådan noget. I opgaven eller på mit arbejde. Så prøver jeg at skabe kontakt til hende, og sige: 'Har du brug for hjælp? Jeg er her, jeg kan det og det og det og det.' **Så man tilbyder sin hjælp. Og så hvis hun har behov for det eller er klar til hjælp, så siger hun det. Jeg tænker, er det ikke en bro?**"*

– Mariam, frivillig i Søstre mod vold og kontrol

Foruden ny viden og værktøjer fremhæver de frivillige også det 'søsterskab' eller fællesskab, som de har indbyrdes i foreningen, som et særdeles positivt aspekt af deltagelsen. Flere af de frivillige beskriver sammenholdet i foreningen som en familie, hvor man støtter og bakker op om hinanden, og hvor der er plads til at dele sårbare oplevelser og historier, som flere af de frivillige kan genkende. Oplevelsen af tryghed forbundet hermed er for mange af de frivillige stor.

*"De er dine biologiske søstre. Så man siger alt, man kan sige alt, man har rum til det. **Der er nogen, der lytter. Der er ikke noget, der er flovt eller forbudt. Vi må sige alt og fortælle alt.** Og der er tavshedspligt. Der er nogen, der beskytter os, støtter os. Så du er fuldstændigt hjemme, når du er blandt dem."*

– Mariam, frivillig i *Søstre mod vold og kontrol*

*Altså, **vores søsterskab er en 'safe zone', hvis man kan sige det sådan.** At du er i sikkerhed nu-agtig. Og du skal ikke være udsat for det, som du har været udsat for længere. Så det er helt klart også et trygt sted at være.*

– Isra, frivillig i *Søstre mod vold og kontrol*

*“Det er jo noget med at **skabe et modtryk indefra**. Det er jo noget med at tage kvinder, der ved, hvad det drejer sig om. Kvinder, der er derude, som har lavet et opgør, men som stadigvæk bor og lever i miljøerne, hvor det her sker. At få de kvinder ind i foreningen og få dem uddannet og give dem redskaberne til at hjælpe andre kvinder.”*

– Maja Løvstrup, direktør i Søstre mod vold og kontrol

4.3 Om peer-to-peertilgangen og dens virkning

Søstre mod vold og kontrolls mest overordnede metode er peer-to-peertilgangen, som gennemsyrrer langt de fleste af foreningens aktiviteter⁶. Metoden tager afsæt i det, som beskrives i citatet ovenfor; at rekruttere kvinder der ved, hvad det drejer sig om, og give dem redskaberne til at hjælpe andre kvinder. Med andre ord ligner de frivillige de kvinder, som de støtter, på en række afgørende parametre; de har ofte samme etnisk og/eller kulturel baggrund, de kan være jævnaldrende, de bor ofte i samme boligområde, og flertallet har egne oplevelser med negativ social kontrol og vold.

Litteraturen på området viser, at peer-støtte kan have positiv betydning for modtagerne på en række forskellige områder herunder f.eks. i relation til at understøtte tillid og åbenhed, inspiration og sparring, troværdighed og gennemslagskraft samt at indgyde håb⁷.

I regi af Søstre mod vold og kontrol er forventningen, at de frivillige på forskellig vis og i varierende grader bringer deres egne erfaringer i spil, når de agerer som frivillige. *Peer-to-peermetoden* kommer derfor til udtryk som en virksom mekanisme i foreningens forskellige aktiviteter såvel som i støtteindsatsen – når frivillige har samtaler og anden kommunikation med målgruppen – som i oplæggene, debatmøderne, kampagnerne mv., når de frivillige f.eks. fortæller deres historier eller på anden vis bruger egne erfaringer som afsæt.

Evaluerings data viser, at peertilgangen har afgørende betydning for, at Søstre mod vold og kontrol lykkes med at oplyse, inspirere og støtte piger og kvinder i målgruppen, samt bygge bro mellem dem og det system, som er til for at hjælpe dem, hvis og når de er klar til at gøre op med forhold, der sætter deres frihedsrettigheder under pres.

Som nævnt kan begrænsede danskundskaber for en del af målgruppen være en væsentlig udfordring. Når de frivillige taler kvindernes eget modersmål, udgør sprogfællesskabet en vigtig første søjle i brobygningsarbejdet. Sprogfællesskabet øger trygheden, da det minimerer kvindernes usikkerhed og angsten for at misforstå eller blive misforstået. Kvinderne kan sige det, de har behov for at sige, og ikke kun det, som de formår. Evalueringen viser tillige, at sprogfællesskabet også helt konkret har stor betydning ift. at bygge bro til alment systemet; som det fremgår af nedenstående citat og andre steder i rapporten, har flere af kvinderne tidligere forsøgt at få hjælp f.eks. hos politiet, men oplever ikke at være blevet forstået eller taget alvorlig.

⁶ I foreningens terminologi betegner peer-to-peer de udvekslinger eller samtaler, verbale såvel som skriftlige, som udspiller sig mellem de frivillige og de udsatte kvinder/piger, som de er i kontakt med, og hvor de frivillige støtter, motiverer, inspirerer og oplyser kvinderne. Når vi i evalueringen skelner mellem støtteindsatsen og peer-to-peer, er det fordi, vi snarere anser peer-to-peer som den primære tilgang, som influerer de fleste af foreningens aktiviteter, end som én blandt andre aktiviteter.

⁷ Johansen, Gry (2018): Peer-støttens resultater i Region Hovedstaden.

VIVE (2019): Peer-to-peer-fællesskaber mellem socialt udsatte. På baggrund af vidensindsamling og evaluering af 10 frivillige organisationers og kommuners peer-to-peer-fællesskaber

*"Hun har hjulpet mig rigtig, rigtig, rigtig meget. Især fordi hun også taler arabisk, og hun har vist mig, hvor jeg skulle gå hen i alle situationer. **Fordi før hende kunne jeg ikke få noget som helst hjælp på grund af det sproglige. Jeg kunne ikke gøre mig forstået nogen steder ved nogle af de forskellige myndigheder.**"*

– Fatma (med tolk)

For det andet betyder den delte kulturelle eller etniske baggrund, at kvinderne oplever at blive set, hørt og forstået på deres egne præmisser. Det bidrager til at skabe tillid, at de frivillige kender og forstår ikke blot kulturen, men også de problematikker, som nogle gange kan udspringe af den. Vendinger som *"Hun er fra [hjemlandet, red.], ligesom mig"* og *"Hun taler også arabisk"* er genkommende i interviewmaterialet og bruges af kvinderne til at understrege, hvorfor og hvordan 'søstrene' på anderledes og mere indgående vis forstår dem og deres problemer.

"Jeg havde brug for nogen at snakke med i forhold til, hvordan det er at leve i sådan et miljø, som jeg har været i de sidste par år. Nogen, der har en forståelse for det. Nogen, der kan forstå, hvor jeg kommer fra. Og det kunne hun 100%. Og hun fik mig faktisk til at føle mig tryk."

– Ayesha

På samme vis betyder de delte levede erfaringer med negativ social kontrol og vold, at kvinderne på anderledes vis tør at være åbne overfor og har tillid til de frivillige:

*"Det betyder meget, at de kan genkende situationen. **De vil ikke fordømme os. De vil ikke sige: 'Nej du lyver'. Fordi de kan genkende og identificere med os.**"*

– Safa

–

*"Altså, hun har jo snakket med mig om, hvordan hun gjorde det. Og så har jeg ligesom fået inspiration til, hvordan jeg selv kunne gøre det (...) Også **det der med, at man ved, at man ikke er alene, og at det er lykkedes for andre. Så kan det også lykkes for mig. Så det har givet mig en form for håb. (...)** Det er nemmere at tro på det, når de selv har prøvet det, frem for en, der ikke har prøvet det. (...) Ja, og så har de også mere forståelse for en. **De forstår, hvad man går igennem, fordi de selv har prøvet det.**"*

– Dima

“Faktisk så gav hun mig mere selvtillid, og så sagde hun: “Du skal kæmpe for at gå på arbejde, du har ikke behov for hans tilladelse til at gå på arbejde, du skal bare gå på arbejde”, så jeg fandt et job, og nu er jeg glad for at kunne sige, at jeg har et job.”

– Sana (oversat fra engelsk)

En af foreningens frivillige forklarer det på denne måde:

*“Når det kommer fra en person, der har oplevet det rigtigt, så tror jeg, at det gør noget helt andet. De (unge) mærker det på en helt anden måde, fordi de er sådan: ‘Hende, der står der, det kan også være mig. Det er mig. **Hun har været mig. Prøv at se, hvem hun er i dag. Jeg vil også være sådan.**’ Jeg tror, at det gør rigtig meget for unge mennesker, at det er et andet ungt menneske, der står der, og ikke bare en eller anden, der har læst om negativ social kontrol i en bog.”*

– Amina, frivillig i *Søstre mod vold og kontrol*

Evalueringens data viser således, at peertilgangen har stor betydning for, at Søstre mod vold og kontrol lykkes med at skabe grundlag for sparring og inspiration samt at indgyde håb hos målgruppen. Dette skyldes ikke mindst, at kvinderne i de frivillige ser andre kvinder, der på mange parametre ligner dem selv, som har oplevet nogle af de samme ting, og som er kommet godt ud på den anden side af oplevelserne.

4.4 Opmærksomhedspunkter & anbefalinger

Overordnet viser evalueringen, at Søstre mod vold og kontrol lykkes med at oplyse, støtte, inspirere og vise vej for en særligt udsat gruppe af kvinder og piger i Danmark. Evalueringen peger samtidig på en række opmærksomhedspunkter, som foreningen med fordel kan holde sig for øje i deres videreudvikling af indsatsen.

4.4.1 Potentialer for kommunalt samarbejde

Det falder i øjnene, at Odense Kommune i projektperioden ikke har afsøgt mulighederne for et stærkere samarbejde med Søstre mod vold og kontrol. Med afsæt i peer-to-peermetoden vurderes foreningen at have en privilegeret adgang til målgruppen, der giver et solidt grundlag for at bygge bro til myndigheder og andre hjælpetilbud, som målgruppen ofte ikke har

kendskab og/eller tillid til. Det derfor evaluators klare opfattelse, at der er potentialer for et styrket samarbejde kommune og foreningen imellem, hvor Søstre mod vold og kontrol vurderes at kunne bidrage som en værdifuld samarbejdspartner i kommunernes arbejde med negativ social kontrol.

4.4.2 Aktivitetsniveauet for de frivillige varierer

Data for frivilliges peerkontakt til kvinder og piger i målgruppen viser for perioden januar - oktober 2023, at 26% af de frivillige ingen peerkontakt har haft, og at 17% af de frivillige tegner sig for 60% af de unikke samtaler⁸. Hvad angår foreningens oplysende aktiviteter i samme periode - dvs. oplæg, temaaftener, arrangementer mv. - viser data, at 38% af de frivillige (svarende til 33 frivillige) har deltaget i en eller flere af disse typer af aktiviteter.

Evalueringens data indikerer således, at aktivitetsniveauet ikke er jævnt fordelt på de frivillige, og at de frivillige samtidig kan have præferencer for den ene eller anden type af frivilligaktiviteter. Det er evaluators erfaring, at det ikke er usædvanligt i civilsamfundsindsatser at se forskellige former for frivillighed med forskellige præferencer og niveauer af engagement. Ikke desto mindre er det et opmærksomhedspunkt, som foreningen bør have et fokus på, da tendenserne, i evaluators vurdering, er betydelige.

Med henblik på at imødegå disse forskelle i aktivitetsniveau og -præferencer kan foreningen med fordel overveje en frivilligmodel kendetegnet ved differentierede engagementstyper og -niveauer. En mulighed kunne være, at frivillige kan engagere sig i foreningen på forskellig vis eksempelvis ved, at nogle har fokus på peer-støtte og sparring, mens andre har fokus på oplysnings- og fortalerarbejdet.

En sådan model ville tillade mere differentieret forventningsafstemning med de frivillige samt muliggøre fastsættelse af mere realistiske og målbare målsætninger for de respektive frivilligtyper. Herudover vil det fremme mulighederne for en mere målrettet og styrket kompetenceudvikling af de frivillige samt tættere opfølgning, supervision og sparring med de frivillige, der vælger at være peerfrivillige.

4.4.3 Usikkerhed i data

Det skal ligeledes bemærkes, at de i rapporten anførte tal - hvad angår de frivilliges peerkontakter såvel som det samlede antal kvinder / piger nået - er forbundet med en vis

⁸ I rene tal er det 15 frivillige, der har haft en eller flere samtaler med 309 kvinder.

usikkerhed, som evaluator dog også vurderer i en vis udstrækning er uundgåelig (disse forhold beskrives mere detaljeret i Kapitel 5).

Søstre mod vold og kontrol er opmærksom på disse usikkerhedsfaktorer, og det er evaluators klare indtryk, at foreningen så vidt muligt forsøger at give et retvisende billede af det samlede antal kvinder nået i målgruppe 2, ligesom foreningen, bl.a. på baggrund af evaluators anbefalinger, har taget skridt til at forbedre dens praksis for egnevaluering og dokumentation.

Det er dog samtidigt evaluators vurdering, at fejlkilder i data gør Søstre mod vold og kontrol sårbar over for kritik, så længe der kan sås tvivl om validiteten af de kvantitative resultater, som foreningen forsøger at dokumentere. Det anbefales derfor, at foreningen fremadrettet tilstræber alene at fremsætte kvantitative målsætninger og succeskriterier, som lader sig måle og dokumentere mere præcist med tilgængelige værktøjer.

4.4.4 Ildsjælens betydning

I pilotfasen i Odense har foreningens frivilligchef, Kefa Abu Ras, spillet en særlig betydningsfuld rolle bl.a. som frontfigur i medieomtalen af foreningen, som frivilligchef og den, der varetager de 'svære sager', som facilitator ved uddannelsesweekenden, netværksskaber, oplægsholder, offentlig debattør mv. I interviewmaterialet omtaler både samarbejdspartnere, frivillige og kvinder, der har fået støtte, Kefa Abu Ras som en bærende kraft i foreningen.

*"Kefa er jo enormt karismatisk på den gode måde og jo lidt en enmandshær, selvom de uddanner [frivillige]. Og hun kan den der unikke balance i dialogen, men at lære andre det, for hvem det måske ikke ligger så naturligt, den der nuancering... Jeg ved ikke, om det er noget, [foreningen] allerede arbejder med, men det, tænker jeg i hvert fald, er rigtig vigtigt at få det bredt ud, så det overlever i samme form. (...) Hvis hun lige pludselig går ned med stress, eller der kommer en eller anden sag i medierne, så rammer det bare virkelig hårdt, når det er én, der bærer det i så høj grad. Men jeg tænker også, at der er mange styrker ved det. **Jeg tror i hvert fald, at det er vigtigt, at de får uddannet nogle ledere, som er lige så gode som hende.**"*

– Underviser på ungdomsuddannelse

I frivilligchefens meget centrale og betydningsfulde rolle ligger der for organisationen en potentiel sårbarhed, idet der - som det fremgår af citatet ovenfor - synes at være "én, der bærer det i så høj grad". Foreningen kan derfor med fordel overveje, hvordan den fremadrettet kan

arbejde for at minimere denne organisatoriske sårbarhed særligt i lyset af forventningen om at skalere projektet til en landsdækkende indsats.

Samtidig bekræfter citatet på fin vis, at der i pilotprojektet er opnået væsentlige indsigter i, hvad der kan være vigtigt at fastholde fremadrettet i relation til skalering af projektet og også ifm. rekruttering fremadrettet, herunder eksempelvis evnen til at nuancere og holde en balance i dialogen.

4.4.5 Styrkelse af foreningens metodebeskrivelse og -udvikling

Endelig kan der peges på, at foreningen fremadrettet med fordel kan arbejde med yderligere at udvikle og beskrive dens metode. At der kan være behov herfor, indikeres af interviewmaterialet på tværs af informantgrupper.

Som et eksempel beskriver flere af de frivillige deres rolle som brobygger og understreger, at de hverken er psykologer eller socialrådgivere, men flere fortæller også, at deres arbejde i foreningen indebærer at "råde" og "vejlede" kvinder, der er udsat for negativ social kontrol eller vold. Såfremt det er foreningens forventning til de frivillige, at de skal varetage rådgivning og vejledning af kvinder udsat for negativ social kontrol eller vold, taler dette for, at der kan være behov for yderligere opkvalificering og supervision af de frivillige samt mere konkret oplæring i at rådgive og vejlede kvinderne korrekt.

For nogle af kvinderne i målgruppen kan forkert vejledning have voldsomme konsekvenser. Det gælder særligt for gruppen af familiesammenførte kvinder, der, som det fremgår af evalueringens data, kan frygte, at de vil blive smidt ud af landet, hvis de lader sig skille fra deres voldelige mand. Selvom der i den danske udlændingelovgivning er en voldsbestemmelse, der beskytter udenlandske kvinder mod at miste deres opholdsgrundlag, hvis de skilles fra deres voldelige partner, er der, ifølge en nyligt udgivet rapport fra Institut for Menneskerettigheder, høje krav fra myndighederne til bl.a. dokumentation af volden⁹. Rapporten finder, at kravene er så høje, at lovgivningen ofte ikke beskytter kvinderne efter hensigten. Det er derfor afgørende, at den støtte og oplysning, som de frivillige i Søstre mod vold og kontrol yder til denne meget udsatte og sårbare del af målgruppen, er korrekt, nuanceret og fyldestgørende.

Såfremt de frivilliges rolle *ikke* er at rådgive og vejlede – men snarere at inspirere og vise vej – kan der være behov for at styrke metodebeskrivelsen af de frivilliges rolle samt formidlingen af denne til dem.

⁹Institut for Menneskerettigheder (2023): Udenlandske kvinder fastholdt i voldelige ægteskaber

En styrket metodebeskrivelse for foreningens virke kan også have den funktion, at samarbejdspartnere og interessenter omkring foreningen får et mere klart indblik i foreningens metoder og arbejdsgange. Enkelte af de interviewede interessenter omkring foreningen har eksempelvis givet udtryk for at være åbne overfor et potentielt styrket samarbejde med foreningen, men at de savner et mere konkret indblik i, hvad foreningens aktiviteter indbefatter, og hvordan den arbejder. Det kan derfor med fordel overvejes at arbejde med at tydeliggøre foreningens objektiver, målsætninger og metoder, samt hvor foreningens metoder adskiller sig fra andre lignende civilsamfundsaktørers.

5 DATAGRUNDLAG OG METODE

Evalueringens datagrundlag udgøres hovedsageligt af kvalitative data i form af interviews og en deltagerobservation. Derudover baserer evalueringen sig også på Søstre mod vold og kontrols egne kvantitative data om de frivillige og deres aktiviteter samt foreningens interne evalueringer af uddannelsesforløbet.

5.1 Evalueringens kvalitative data

Evalueringens kvalitative data udgøres af:

- **16 interviews med kvinder, der har modtaget støtte af foreningen**
- **10 interviews med frivillige i foreningen**
- **6 online interviews med foreningens samarbejdspartnere** herunder 3 interviews med uddannelsesinstitutioner, hvor foreningen har holdt oplæg, 1 interview med en tidligere sikkerhedskonsulent i Odense Kommune, 1 interview med en nuværende repræsentant for Enheden mod negativ social kontrol i Odense Kommune samt 1 interview med en tidligere ansat i Enheden mod negativ social kontrol
- **3 baggrundsinterviews med stifterne af Søstre mod vold og kontrol**
- **1 deltagerobservation** på foreningens uddannelsesforløb i foråret 2023.

Interviewene er foretaget i perioden november 2022 til august 2023. Samtlige informanter er rekrutteret gennem Søstre mod vold og kontrol. Alt efter informantens præferencer har interviewene foregået face-to-face eller online/telefonisk.

Kvinder, der har modtaget støtte af foreningen, og frivillige er rekrutteret ved, at foreningen har leveret anonymiserede lister med potentielle informanter til evaluator, ud fra hvilken evaluator har peget på informanter til interviews. Der er tilstræbt en variation i relation til kvindernes alder og oprindelsesland samt karakteren af de problemer, som de har søgt støtte til (beskrevet i meget overordnede termer). Kvinderne har haft mulighed for at gennemføre interviewet med en kvindelig tolk, hvilken er benyttet ved 3 af interviewene.

5.2 Evalueringens kvantitative data

Søstre mod vold og kontrol har indsamlet og leveret evalueringens kvantitative data, som består af:

- **Opgørelse over for antallet af uddannede og aktive frivillige**
- **Selvrapporteret data fra de frivillige** vedr. deres aktiviteter og *reach* i frivilligengagementet, forstået som hvor mange kvinder og piger, de har nået med støtte og oplysning
- **Foreningens opgørelse over antallet af kvinder/piger nået ved arrangementer, oplæg mv.**
- **Selvevaluering af uddannelsesforløbene**

Data vedrørende de frivilliges aktiviteter og *reach* er indsamlet månedsvist i perioden 1. oktober 2020 til 1. oktober 2023. Forud for foreningens månedsmøder bliver de frivillige bedt om at udfylde et spørgeskema med angivelse af deres aktiviteter i foreningen den seneste måned. Dette inkluderer hvor mange gange, de har oplyst kvinder eller piger om rettigheder, givet viden om vold og social kontrol, henvist videre til andre instanser mv. (antal samtaler); hvor mange nye kvinder, de har haft samtaler med (antal kontakter); og om de har deltaget i andre foreningsaktiviteter herunder temaaftener, kampagner, oplæg mv. i den seneste måned.

Data vedrørende antallet af kvinder og piger, som foreningen når ved arrangementer, oplæg, debataftener mv. beror på foreningens fysiske optælling af de tilstedeværende.

Selvevaluering af uddannelsesforløbene gennemføres som et spørgeskema efter hvert uddannelsesforløb. Spørgsmålene omhandler de frivilliges motivation og baggrund for at indgå som frivillig i foreningen samt de frivilliges oplevelse af uddannelsesforløbets oplæg og metoder. Selvevalueringen af uddannelsesforløbet er udviklet med henblik på kvalitetssikring og eventuel -udvikling af uddannelsen. I projektperiodens tre år har 72 frivillige besvaret spørgeskemaet om uddannelsesforløbet - hhv. 22 frivillige i 2021, 24 frivillige i 2022 og 26 frivillige i 2023.

5.3 Metodiske overvejelser

5.3.1 Om repræsentativitet

Først og fremmest skal det understreges, at der for så vidt angår de kvinder og piger, der har modtaget støtte fra foreningen, er tale om en særdeles sårbar og udsat informantgruppe, blandt hvilken mange har frygtet for deres sikkerhed. Nogle gør det fortsat. For en del af kvinderne foregår kontakten til Søstre mod vold og kontrol under den største forsigtighed og ofte anonymt. Selv efter at de er kommet i sikkerhed, er en del af kvinderne fortsat særdeles psykisk - og nogle gange fysisk - påvirket af deres oplevelser. Ligeledes kan skepsis overfor myndighedspersoner og andre autoriteter fortsat være fremherskende. Rekruttering af disse kvinder til interviews har derfor været forbundet med betydelige etiske, metodiske og sikkerhedsmæssige overvejelser fra foreningens side.

En tilfældig udvælgelse af informanter har derfor ikke været muligt, og rekruttering af kvinder til interviews har været betinget af, for det første, at foreningen har haft kontaktinformationer på dem, og for det andet, at kvinderne forventedes at være tilstrækkeligt trygge til at ville og kunne fortælle om deres oplevelser til evaluator. Dette har været et vilkår for undersøgelsen og kan have haft betydning for hvilke informanter, der har bidraget til dataindsamlingen.

Om dette vilkår skal det yderligere bemærkes, at foreningen som oftest kun har kontaktoplysninger på kvinder eller piger, hvis problematikker har en vis sværhedsgrad. Dette skyldes, at foreningen ikke registrerer informationer på den brede gruppe af kvinder og piger, som foreningens frivillige sparrer med og støtter i relation til mindre omsiggribende udfordringer og problematikker. Dermed er datagrundlaget muligvis ikke repræsentativt for *alle* de kvinder, som foreningen når.

To grupper af kvinder kan være underrepræsenteret i evalueringen; de særligt sårbare og utrygge kvinder, der ikke er i stand til eller vil fortælle om deres situation; samt en bredere gruppe af kvinder og piger, som har fået støtte af de frivillige i relation til mindre voldsomme problematikker, og hvis kontaktinformation ikke i udgangspunkt har været tilgængelig for foreningen. Der er på denne måde også en risiko for, at kvinder med mere voldsomme problematikker er overrepræsenterede i evalueringen, idet deres 'sag' har været af en sådan karakter, at direkte kontakt til en medarbejder i foreningen, samt ophævelse af deres eventuel anonymitet, har været nødvendig.

Med henblik på at belyse variationen i karakteren af kvindernes udfordringer samt de frivilliges støtte er nogle informanter derfor rekrutteret specifikt ud fra et kriterium om alene eller fortrinsvist at have haft kontakt med en frivillig. Trods en potentiel overvægt af 'svære sager' er

det samlede evaluators vurdering, at datagrundlaget for kvinder, der har modtaget støtte af foreningen, vurderes at være tilstrækkeligt.

5.3.2 Om potentielle fejlkilder i kvantitative data

Evalueringsens kvantitative data om de frivilliges antal kontakter, antal samtaler og andre aktiviteter i foreningen er muligvis behæftet med bias, idet data er selvrapporeret fra de frivillige. Der er mulighed for *confirmation bias*, idet de frivillige kan have overvurderet deres antal kontakter med kvinderne for at fremstå som 'gode' frivillige overfor foreningen, og omvendt kan de også have glemt nogle af de samtaler, som de har haft i løbet af den sidste måned. Ligeledes kan de frivilliges vurdering af antal kontakter og antal samtaler være upræcise, fordi der kan være forskellige forståelser af, hvornår en interaktion med en kvinde/pige udgør en 'peersamtale'.

Det er evaluators klare erfaring, at det kan være vanskeligt i civilsamfundsindsatser at opnå præcise kvantitative data, særligt når indsatsens administrative lag ikke er i direkte kontakt med målgruppen. Det er et vilkår for sådanne indsatser, at frivillige kerer sig om kerneopgaven og målgruppen og oftest ikke har stor interesse for projektets behov for at registrere og dokumentere omfanget, karakteren og eventuelt virkningen af dens aktiviteter. I Søstre mod vold og kontrol forventes det ikke at være realistisk, at de frivillige løbende registrerer hver enkelt peersamtale, som de har, hvorfor denne usikkerhed, hvad angår de frivilliges kontakter, til en vis grad vurderes at være uundgåelig.

Antallet af kvinder og piger, som foreningen når ved dens forskellige arrangementer og aktiviteter, kan ligeledes være upræcist; dels kan optællingen særligt ved de lidt større aktiviteter være unøjagtig, og dels kan der ikke siges noget specifikt om hvor mange af de tilstedeværende kvinder og piger, der er i målgruppe 2, dvs. er udsat for - eller i risiko for - negativ social kontrol og vold.

Endelig giver data om de frivilliges oplevelse af uddannelsesforløbet anledning til metodiske overvejelser. Dette fortrinsvist fordi spørgeskemaet udfyldes på den sidste dag efter en weekend med positive inputs og undervisning, og hvor fællesskab og søstersolidaritet har været højt på dagsordenen. Det kan således antages, at taknemlighed potentielt kan afholde en del af respondenterne fra at forholde sig kritisk til weekendens form og indhold.

